

Key words: *competence approach, competence, competency, higher education, professional training, teacher of natural sciences, educational process, higher education institution.*

УДК 378.011.3-05:784

Тао Жуй

Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

ORCID ID 0000-0003-2173-7450

DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/190-199

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТІВ-ВОКАЛІСТІВ

Стаття присвячена пошукам методологічних підходів і теоретичних основ формування педагогічної майстерності майбутнього викладача вокалу. Висвітлено стан дослідженості проблеми педагогічної майстерності в розвідках українських науковців, схарактеризовано її генезу. Уточнено та конкретизовано сутнісний зміст педагогічної майстерності в контексті фахової підготовки студентів-вокалістів з урахуванням культурно-історичного досвіду та перспективних напрямів розвитку теорії і практики вокальної підготовки. Обґрунтовано структуру означеного феномену, серед найважливіших компонентів якої виокремлено педагогічну спрямованість, комплекс фахових умінь і навичок, вокальну і педагогічну техніку.

Ключові слова: *теоретико-методологічні основи, педагогічна майстерність, студенти-вокалісти, фахова підготовка, педагогічна техніка, майбутній викладач вокалу.*

Постановка проблеми. В умовах глобальних зрушень і техногенних загроз міжнародна культурно-освітня спільнота усвідомлює необхідність перетворень суспільства на засадах демократичних та гуманістичних цінностей, спрямованих на зміцнення віри в людину та її можливості. В означеному контексті майстерність викладача мистецьких дисциплін стає важливим чинником входження учнівської молоді в соціокультурну реальність дорослого світу, надаючи йому емоційно-чуттєвого забарвлення, актуалізуючи гуманістичні ідеї та цінності.

Музичне мистецтво в означеному процесі завжди займало особливе місце зі своїми елітними академічними артефактами та демократичними зразками легких жанрів, серед яких вокальні твори вважаються найбільш доступними завдяки вербальній складовій. Саме вокальна музика стає важливою умовою входження учнівської молоді в культурно-мистецький простір суспільства, пізнання світу добра і краси. Викладач вокалу покликаний передати учням досвід художнього сприймання, естетичної оцінки, творчого осмислення й виконавської інтерпретації музичних творів. Успішна реалізація покликання стає можливою за наявності педагогічної майстерності, яка дозволяє викладачу вокалу творчо реалізовувати свій фаховий потенціал.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема педагогічної майстерності вчителів репрезентована в роботах А. Макаренка, І. Зязюна, С. Сисоевої, М. Солдатенка, Н. Тарасевич та інших. Окремі питання формування майстерності вокалістів розглядались у роботах таких науковців та видатних виконавців, як В. Антонюк, Б. Гмиря, Е. Економова, М. Литвиненко-Вольгемут, І. Паторжинський, О. Слепцова, О. Стахевич. Триває відродження перевірених історією ідей театральної педагогіки (Є. Вахтангов, О. Закушняк, М. Кнебель, К. Станіславський), які сьогодні розвивають в Україні В. Абрамян, М. Барахтян, Є. Барбіна, О. Булатова, Г. Переушенко, С. Швидка та інші. Проте проблема формування педагогічної майстерності студентів-вокалістів у процесі їхньої фахової підготовки практично не була дослідженою. Прагнення оптимально використовувати матеріальні, особистісні та соціальні резерви освітнього процесу вищої школи детермінує наукові пошуки щодо формування педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу.

Тому **мета** нашої статті полягає у висвітленні теоретико-методологічних основ формування педагогічної майстерності студентів-вокалістів.

Для реалізації означеної мети було використано комплекс дослідницьких **методів** – загальнонаукових (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація) та конкретнонаукових, у першу чергу, аналітичних (термінологічний, історико-генетичний, порівняльно-зіставний, герменевтичний та структурний аналіз), за допомогою яких було узагальнено наукову думку стосовно феномену педагогічної майстерності, уточнено сутнісний зміст останньої та конкретизовано методологічні підходи до вирішення проблем її формування у процесі фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу.

Виклад основного матеріалу. Аналіз широкого кола джерел продемонстрував увагу вчених до проблеми педагогічної майстерності вчителя. Узагальнити наукові погляди на означений феномен дозволили праці, у яких досліджувалися питання кореляції успішної професійної діяльності й майстерності педагога (Г. Коджаспирова, А. Козир, М. Лещенко, Н. Ничкало, С. Сисоева); психологічних основ педагогічної майстерності (Ф. Гоноболін, М. Дяченко, Л. Кандибович, Е. Помиткін, В. Семиченко); зв'язку педагогічної майстерності з педагогічним мистецтвом і педагогічною культурою (В. Гриньова, Б. Ліхачов, Г. Падалка, О. Рудницька), педагогічним професіоналізмом (Н. Гузій, Л. Пуховська, Н. Яковець). Науковці переконливо довели, що вища школа покликана закладати міцні підвалини педагогічної майстерності майбутнього викладача, що дає значний соціокультурний ефект.

Методологічні пошуки засвідчили, що в дослідженнях проблем формування педагогічної майстерності використовується низка підходів, серед яких вирізняються діяльнісний, особистісний, компетентнісний,

комунікативний та культурологічний. Так, патріарх української педагогіки С. Гончаренко розглядає педагогічну майстерність з позицій діяльнісного підходу – як характеристику високого рівня педагогічної діяльності. Науковець наголошує, що критеріями педагогічної майстерності викладача «виступають такі ознаки його діяльності: гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість (оригінальність). Педагогічна майстерність ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді. Необхідними умовами П. м. є гуманістична позиція педагога й професійно значимі особистісні риси і якості» (Гончаренко, 1997, с. 251).

На нашу думку, у дослідженні проблеми педагогічної майстерності в контексті вокально-виконавської підготовки майбутнього викладача діяльнісний підхід слід доповнити комунікативним і діалогічним, оскільки для мистецтвознавства і музичної педагогіки властиво розглядати художньо-виконавську діяльність як комунікацію (Л. Мазель, В. Медушевський, Є. Назайкинський), а виконавську інтерпретацію музичних творів і їх сприймання реципієнтами – як художнє спілкування з музичним мистецтвом (Г. Падалка, О. Рудницька, О. Олексюк).

В останній чверті минулого століття генеральний шлях дослідження феномену педагогічної майстерності з позицій особистісного підходу запропонували науковці Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка, коли визначили її як комплекс властивостей особистості, що забезпечує високий рівень самоорганізації професійної діяльності на рефлексивній основі. Позиція представників полтавської наукової школи під орудою І. Зязюна та Н. Тарасевич полягала у визнанні єдності і взаємодії структурних складових педагогічної майстерності – гуманістичної спрямованості особистості, професійної компетентності, педагогічних здібностей і педагогічної техніки. І. Зязюн розглядає педагогічну майстерність також із позицій педагогічної дії. Академік стверджує, що «педагогічна майстерність вчителя є достатньо стійкою системою теоретично обґрунтованих і практично виправданих педагогічних дій і операцій, які забезпечують високий рівень інформаційної взаємодії між викладачем і його учнями» (Зязюн, 2001, с. 368).

У річищі компетентнісного підходу основою педагогічної майстерності визначається професійна компетентність як інтегральний, динамічний конгломерат ставлень, цінностей, розуміння, здібностей, фахових знань, умінь і навичок. Найчастіше компетентність розглядається як здатність застосовувати знання у практичній діяльності, що базується на набутому в процесі навчання досвіді. Важливою компетентністю вчителя стає здатність навчатися впродовж життя. На нашу думку, педагогічна компетентність сучасного вчителя має складну структуру, до елементів якої належить низка компетентностей, зокрема: компетентність у галузі теорії і

методики виховного процесу, компетентність у сфері вокального навчання, соціально-психологічна компетентність тощо.

Важливим методологічним знаряддям дослідження педагогічної майстерності може слугувати комунікативний підхід, оскільки однією з важливих професійних якостей вчителя щодо організації освітньої діяльності учнів вважається педагогічна комунікація. Комунікабельність вчителя має яскраво виражену емоційну природу, основу якої складають комунікативні та альтруїстичні емоції (Кан-Калик, 1987, с. 49). Зауважимо, що в цьому сенсі потужне емоційне забарвлення вокально-педагогічної діяльності корелюється з комунікативною компетентністю викладача означеного профілю.

Опрацювання науково-педагогічних джерел засвідчило наявність значної кількості досліджень, де вивчаються окремі професійні якості вчителя, які дозволяють виконувати йому фахові завдання на належному рівні. У той самий час інтегрована характеристика фахівця може надаватися за допомогою категорій «професіоналізм», «компетентність», «готовність» тощо, серед яких «майстерність» найбільш точно відображає високий рівень професійних досягнень фахівця.

У межах української науково-педагогічної традиції, закладеної І. Зязюном, педагогічна майстерність розглядається «як вияв найвищої та раціональної форми активності особистості в професійній діяльності, активності, що ґрунтується на гуманізмі й розкривається в доцільному використанні методів і засобів педагогічної взаємодії в кожній конкретній ситуації навчання й виховання; як вияв педагогом власного «Я» у професії; як самореалізація особистості вчителя в педагогічній діяльності, що забезпечує саморозвиток особистості учня» (Папуча, 2010, с. 8). Конкретизацією цього положення може виступати дефініція І. Мостової, де педагогічно-виконавську майстерність учителя музики визначено як феномен вияву свого «Я» в художньо-комунікативній педагогічній діяльності через комплекс властивостей його особистості, які забезпечують вільне володіння музичним інструментом і собою у процесі втілення художньої ідеї музичного твору задля досягнення взаємодії із особистістю учня (Мостова, 1998, с. 12-13).

Для з'ясування сутнісних характеристик педагогічної майстерності викладача вокалу доцільно продовжити порівнювати дефініції означеного феномену різними дослідниками. Так, О. Лавріненко, посиляючись на компетентнісний підхід і з урахуванням концепції педагогічної дії І. Зязюна, визначає педагогічну майстерність як систему професійних компетентностей вчителя-вихователя і як атрибутивну складову педагогічної дії (Лавріненко, 2009а). В. Папуча розуміє педагогічну майстерність як «комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі й робить можливим за

мінімальних зусиль, у найкоротші терміни досягати запланованих високих результатів» (Папуча, 2010, с. 10). Педагогічну майстерність учителя художньої культури Л. Лимаренко визначає «як синтез педагогічної та образно-символічної системи знань і вмінь, які, взаємодіючи з особистісними якостями педагога, забезпечують результативне і творче вирішення завдань освіти – виховання, навчання і розвитку учнів» (Лимаренко, 2004, с. 10). Урахування означених особливостей дозволить нам більш повно охарактеризувати педагогічну майстерність викладача вокалу, підвалини якої слід закладати у процесі фахової підготовки студентів-вокалістів.

У своїх наукових розвідках щодо феномену педагогічної майстерності українські дослідники пошукують оригінальних підходів. Так, слідом за І. Зязюном проблему формування педагогічної майстерності засобами театральної педагогіки вирішують В. Абрамян та Л. Лимаренко. Особливо слід відзначити розвідки Л. Лимаренко, яка здійснює спробу вирішити проблему формування педагогічної майстерності майбутніх учителів художньої культури за допомогою циклу театральних дисциплін, упроваджених в освітній процес вищої школи. Наукиня переконливо доводить, що завдяки своїй поліфункціональній сутності театральне мистецтво, інтегруючись у педагогічну реальність, утворює структуровану систему з множинністю елементів, які синтезують окремі напрями фахової підготовки вчителя. Елементи театральної педагогіки забезпечують проникнення в різні галузі фахових знань і вмінь, що значно підвищує можливості традиційного підходу до формування педагогічної майстерності учителів. Л. Лимаренко успішно впроваджує у процес підготовки майбутніх учителів художньої культури зміст, форми і методи театального мистецтва, зокрема – методи акторської, режисерської та драматургічної дії, стимулює опанування на практиці методикою їх використання у фаховій діяльності (Лимаренко, 2004).

Певний інтерес для нашого дослідження становлять розвідки І. Мостової щодо формування педагогічно-виконавської майстерності майбутнього вчителя музики у процесі його інструментальної підготовки, особливо – запропоновані нею принципи, зокрема: 1) додержування особистісно-діяльнісного підходу в розробці змісту навчання як єдності засвоєння базових положень курсу «Основний музичний інструмент» з реалізацією завдань педагогічної художньо-комунікативної діяльності майбутнього вчителя музики в навчальному процесі й у ході педагогічної практики через запровадження інтегративних моделей діяльності; 2) орієнтації на творчу активність студентів, самоактуалізації їх у формуванні стрижневих елементів педагогічно-виконавської майстерності, що забезпечується формуванням умінь і навичок самостійної роботи студентів над музичним текстом, застосуванням методу ескізного засвоєння фортепіанних творів, широким упровадженням творчого музикування;

3) контекстності навчання як досягнення узгодженості змісту спеціальної фортепіанної підготовки в педагогічному виші та вимог шкільних програм через вивчення кожного музичного зразка з урахуванням психологічних особливостей і методів активізації сприйняття школярами та віднаходження їх місця в майбутній педагогічній діяльності; 4) інтеграції наукових положень курсу «Основи педагогічної майстерності» з курсом «Основний музичний інструмент» (фортепіано), налагодження міжпредметних зв'язків із циклом професійно орієнтованих дисциплін та інші (Мостова, 1998, с. 14-15).

Серед розвідок історико-генетичного характеру в першу чергу слід виокремити дослідження О. Лавріненка (Лавріненко, 2009b) та Л. Король (Король, 2007). У першому з них висвітлено тенденції розвитку ідей педагогічної майстерності вчителя, починаючи з середини XVI століття і закінчуючи XX століттям. Автор систематизує ідеї та практичний досвід становлення педагогічної майстерності в історичній ретроспективі, визначає передумови, етапи, методологічні й теоретичні основи розвитку педагогічної майстерності в закладах вищої освіти. О. Лавріненко аналізує творчі пошуки провідних українських учених, погляди культурно-освітніх та громадсько-політичних діячів, інноваційні знахідки педагогів-новаторів, наукові проекти професорсько-викладацьких колективів окремих педагогічних вишів щодо впровадження педагогічної майстерності у практику підготовки вчителя і на цій основі надає рекомендації щодо використання історичного досвіду сучасною вищою школою України (Лавріненко, 2009b).

У свою чергу Л. Король конкретизує історичний процес розвитку педагогічної майстерності як складової професійної підготовки майбутнього вчителя в Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка в 1970–1990 рр. Дослідниця обґрунтовує передумови, етапи й тенденції розвитку педагогічної майстерності в діяльності означеного вишу і з'ясовує шляхи актуалізації історичного досвіду в сучасній практиці професійної підготовки майбутніх учителів. Авторка доходить висновку, що розвиток педагогічної майстерності в Полтавському державному педагогічному інституті був ключовим напрямом цільової комплексної програми «Вчитель (Школа – педагогічний виш – школа)» і став вагомим чинником інновацій у системі тогочасної педагогічної освіти. Полтавці акцентували увагу педагогічної спільноти усього Радянського Союзу на пріоритеті професійних властивостей особистості, втіливши оригінальний концептуальний підхід у курсі «Основи педагогічної майстерності» (Король, 2007).

Теоретичні здобутки представників «Полтавської школи» (М. Гриньової, І. Зязюна, Н. Тарасевич та ін.) можуть служити дороговказом щодо визначення структури педагогічної майстерності викладача вокалу. Науковці вважають, що в структурі педагогічної майстерності мають бути адекватно відображеними всі головні аспекти педагогічної діяльності, які

потребують наявності педагогічної спрямованості, фахових знань, умінь і навичок, здібності до педагогічної діяльності і педагогічної техніки. На думку В. Папучи, крім означених компонентів, до складу педагогічної майстерності вчителя фізичного виховання слід включити кінестетичну культуру (Папуча, 2010). На нашу думку, у структурі педагогічної майстерності важливого значення набуває спрямованість на професію вчителя. Серед основних умов оволодіння нею дослідники називають глибоке усвідомлення соціальної ролі педагогічної професії, розвинуте почуття обов'язку, емоційну чуйність, прагнення до самоаналізу й самооцінювання (Ликтей, 2018, с. 21).

Іноді ключовим елементом педагогічної майстерності визначають педагогічну техніку як форму організації поведінки вчителя. Знання, спрямованість і здібності без психотехніки, без володіння способами дій не можуть служити гарантією високих результатів. Саме тому так важлива педагогічна техніка, що включає вміння використовувати психофізичний апарат як інструмент виховного впливу, а в цілому – містить прийоми володіння собою та прийоми впливу на інших.

Екстраполяцію розглянутих теоретичних положень, що були сформульовані українськими дослідниками стосовно окремих спеціальностей, у сферу вокальної педагогіки слід здійснювати з опорою на відповідні розвідки. Привертає увагу думка О. Оганезової-Григоренко щодо провідної ролі професійної майстерності й культури, зокрема вокальної інтерпретації та аналізу виконавської творчості, які є важливою складовою професійної компетентності вокалістів, у підготовці фахівців відповідного профілю (Оганезова-Григоренко, 2009). На нашу думку, до структури педагогічної майстерності майбутнього викладача вокалу крім означеного, слід також включити виконавську культуру як системоутворювальну властивість, що набувається студентом у процесі свідомого засвоєння жанрово-стильових зразків і вокальної техніки. Уважаємо, що саме у виконавській культурі як складовій педагогічної майстерності викладача вокалу, сконцентовано головні особливості зовнішніх ознак прояву останньої.

Отже, до складу педагогічної майстерності майбутнього викладача вокалу повинні бути включені такі важливі характеристики, як-от: адекватність професійного самоставлення (сприйняття себе як професіонала) та ставлення до учнів, психологічні й педагогічні знання, дидактичні вміння та навички, знання з теорії і методики вокального навчання, розвинені музичні здібності, вокальна техніка, здатність до оптимістичного прогнозування, комунікабельність, педагогічна техніка. Зокрема, мімічна та пантомімічна виразність, самоконтроль над рухами тіла, оперування сигналами від аналізаторів, а також креативність і вольова саморегуляція.

Висновки. 1. Серед методологічних підходів до вивчення проблеми формування педагогічної майстерності студентів-вокалістів ми вирізняємо діяльнісний, особистісний, компетентнісний і комунікативний

2. Універсальність категорії педагогічної майстерності вбачаємо в притаманній їй властивості трансформуватись у залежності від контексту розгляду як: похідної професійного досвіду педагога; структурного компоненту педагогічної творчості; системи компетентностей; засобу професійного становлення й самоактуалізації особистості педагога-майстра; духовно-ціннісної та професійно-педагогічної спадщини наставника, яку наслідують його учні.

3. Структуру педагогічної майстерності майбутнього викладача вокалу слід обґрунтовувати з урахуванням культурно-історичного досвіду та перспективних напрямів розвитку теорії і практики вокальної підготовки.

4. До педагогічної майстерності студента-вокаліста слід включити його професійну спрямованість, вокальну і педагогічну техніку, комплекс фахових умінь і навичок, який зазвичай поєднується з досвідом театральної діяльності, у цілому – його вокальну і педагогічну культуру.

5. Участь студентів-вокалістів в аматорських і професійних концертах, театральних виставах і їх постановці можуть стати вагомим чинником становлення їхньої педагогічної майстерності, дозволять майбутнім викладачам вокалу реалізовувати власний освітньо-виховний потенціал, виконувати просвітницьку та навчально-виховну функції. Така педагогічна майстерність стає рушійною силою в системі культуротворення суспільства.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в розширенні переліку методологічних підходів (зокрема, аксіологічного, культурологічного і герменевтичного) до вирішення проблем формування педагогічної майстерності студентів-вокалістів. Наукові положення теорії педагогічної майстерності потребують конкретизації у сфері фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу; на особливу увагу заслуговують питання їхньої вокальної та педагогічної техніки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончаренко, С. У. (1997). *Український педагогічний словник*. К.: Либідь (Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainian pedagogical dictionary*. K: Lybid).
2. Зязюн, І. А. (2001). Наука і мистецтво педагогічної дії. *Професійна освіта: педагогіка і психологія*, 3, 357-380 (Ziaziun, I. A. (2001). Science and art of pedagogical action. *Professional Education: Pedagogy and Psychology*, 3, 357-380).
3. Кан-Калик, В. А. (1987). *Учителю о педагогическом общении*. Москва: Просвещение (Kan-Kalik, V. A (1987). *Teacher on pedagogical communication*. Moscow: Enlightenment).
4. Король, Л. Л. (2007). *Розвиток педагогічної майстерності як складової професійної підготовки майбутнього вчителя в Полтавському педагогічному інституті (1970–1990 рр. XX ст.)* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Харків (Korol, L. L. (2007). *Development of pedagogical skills as a component of professional training of a future teacher at Poltava Pedagogical Institute (1970–1990 of the XX century.)* (PhD thesis). Kharkiv).

5. Лавріненко, О. А. (2009а). *Педагогічна майстерність в історико-педагогічному вимірі: теорія, практика, поступ*. К.: Богданова А. М. (Lavrinenko, O. A. (2009a). *Pedagogical mastery in the historical-pedagogical dimension: theory, practice, progress*. K.: Bogdanova A. M.).

6. Лавріненко, О. А. (2009b). *Тенденції розвитку ідей педагогічної майстерності вчителя: теорія і практика (середина XVI – кінець XX ст.)* (дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01). Київ (Lavrinenko, O. A. (2009b). *Trends in development of the ideas of teachers' pedagogical mastery: theory and practice (the middle of the XVI century – the end of the XX century)* (DSC thesis). Kyiv).

7. Ликтей, Л. М. (2018). Педагогічна майстерність І. А. Зязюна як концептуальна ідея теорії і практики професійної підготовки вчителя-майстра. *Імідж сучасного педагога*, 2 (179) (Liktei, L. M. (2018). I. A. Ziaziun's pedagogical mastery as a conceptual idea of the theory and practice of professional training of the teacher-master. *Image of a modern educator*, 2 (179)).

8. Лимаренко, Л. І. (2004). *Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів художньої культури (на прикладі вивчення циклу театральних дисциплін)* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ (Lymarenko, L. I. (2004). *Formation of pedagogical mastery of future teachers of artistic culture (on the example of studying the cycle of theatrical disciplines)* (PhD thesis abstract). Kyiv).

9. Мостова, І. В. (1998). *Формування педагогічно-виконавської майстерності майбутнього вчителя музики* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01). Луганськ (Mostova, I. V. (1998). *Formation of pedagogical-performing skills of future music teacher* (PhD thesis). Luhansk).

10. Оганезова-Григоренко, О. В. (2009). *Формування професійного менталітету майбутніх вокалістів у процесі фахової підготовки* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Одеса (Ohanezova-Hryhorenko, O. V. (2009). *Formation of professional mentality of future vocalists in the process of professional training* (PhD thesis). Odesa).

11. Папуча, В. М. (2010). *Формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя фізичного виховання у процесі фахової підготовки* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Запоріжжя (Papucha, V. M. (2010). *Formation of pedagogical skills of the future teacher of physical education in the process of professional training* (PhD thesis abstract). Zaporizhzhia).

РЕЗЮМЕ

Тао Жуй. Теоретико-методологические основы формирования педагогического мастерства студентов-вокалистов.

Отражено состояние изученности проблемы педагогического мастерства в исследованиях украинских ученых, охарактеризован ее генезис. Уточнено и конкретизировано сущностное содержание педагогического мастерства в контексте профессиональной подготовки студентов-вокалистов с учетом культурно-исторического опыта и перспективных направлений развития теории и практики вокальной подготовки. Обоснована структура исследуемого феномена, среди важнейших компонентов которой выделены педагогическая направленность, комплекс профессиональных умений и навыков, вокальная и педагогическая техники.

Ключевые слова: теоретико-методологические основы, педагогическое мастерство, студенты-вокалисты, профессиональная подготовка, педагогическая техника, будущий преподаватель вокала.

SUMMARY

Tao Rui. Theoretical and methodological foundations of the formation of pedagogical mastery of students-vocalists.

The aim of the article is to highlight theoretical and methodological foundations of the formation of pedagogical mastery of students-vocalists. In the study the following research methods have been used – general scientific (analysis, synthesis, generalization, systematization) and specific scientific – first of all – analytical (terminological, historical-genetic, comparative, hermeneutic and structural analysis). Such methodological approaches to studying the problem of forming pedagogical mastery of students-vocalists as activity, personal, competence and communicative have been distinguished.

The versatility of the category of pedagogical mastery is seen in its inherent properties to be transformed depending on the context of consideration as: the original professional experience of the teacher; structural component of pedagogical creativity; system of competences; means of professional formation and self-actualization of the personality of the teacher-master; spiritual-value and professional-pedagogical heritage of the mentor, which his disciples emulate. The structure of the pedagogical mastery of the future teacher of vocals should be grounded in the light of cultural-historical experience and perspective directions of development of the theory and practice of vocal training. It is proved that pedagogical mastery of the student-vocalist should include his professional orientation, vocal and pedagogical techniques, a complex of professional skills, which is usually combined with the experience of theatrical activity, in general – his vocal and pedagogical culture.

It is emphasized that participation of vocalists in amateur and professional concerts, theatrical performances and their production can become a significant factor in the formation of their pedagogical mastery, will allow future teachers of vocals to realize their own educational potential and carry out educational functions. Such pedagogical mastery becomes a driving force in the system of cultural development of society.

Key words: theoretical and methodological foundations, pedagogical mastery, students-vocalists, professional training, pedagogical technique, future teacher of vocals.

UDC 378:334.7

Maryna Us

Simon Kuznets Kharkiv National

University of Economics

ORCID ID 0000-0002-4849-0331

DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/199-215

SOCIAL PARTNERSHIP AS A NECESSARY CONDITION FOR INTERNAL EDUCATION QUALITY ASSURANCE IN THE HIGHER EDUCATION INSTITUTION

The aim of the study is to determine the essence of social partnership and to identify necessary components of the social partnership system regarding the possibility of internal quality assurance in the institution of higher education. In the course of the study the methods of theoretical analysis of scientific-methodological literature, methods of empirical research: observation, questioning, generalization and classification of the received data and modeling have been used. On the basis of the research results, the information- methodological provision for implementation of the model of construction of the social partnership of the HEI has been proposed. The main goal and simultaneously the advantage of building and developing social